

FIȘA DISCIPLINEI, 2024-2025

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Departamentul de Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Specializarea/Programul de studii	<i>Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească</i>

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Aspecte fundamentale ale antropologiei creștine	2.2 Cod disciplină	OMR5001
2.3 Titularul activităților de curs	Pr. conf. univ. dr. Grigore Dinu Moș		
2.4 Titularul activităților de seminar	Pr. conf. univ. dr. Grigore Dinu Moș		
2.5 Anul de studiu	I	2.6 Semestrul	1
2.7 Tipul de evaluare	C	2.8 Regimul disciplinei	O
		2.9 Felul disciplinei	DC

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					60
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					35
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					4
Total ore activități individuale					133
3.7 Total ore studiu individual	133				
3.8 Total ore din planul de învățământ	42				
3.9 Total ore pe semestru	175				
3.10 Numărul de credite	7				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Nu este cazul
4.2 de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Frecventarea cursului în proporție de minim 70%. Studentii se vor prezenta la cursuri și seminarii cu telefoanele mobile închise
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Frecventarea seminariilor în proporție de cel puțin 70%. Termenul predării și susținerii lucrării de seminar este stabilit de titular de comun acord cu studenții. Nu se acceptă cererile de amânare decât pe motive obiectiv întemeiate. Nu sunt acceptate lucrările care nu sunt elaborate în conformitate cu exigențele și metodologia de elaborare și expunere a unei lucrări științifice (studierea temei pe baza bibliografiei indicate și expunerea cu respectarea metodologiei citării).

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Să cunoască terminologia de specialitate utilizată în antropologia creștină și să demonstreze capacitatea de folosire adecvată a noțiunilor de antropologie creștină; • Să își formeze capacitatea de înțelegere și predare a învățaturii creștine despre om în contextul cultural al societății contemporane; să aleagă metodele optime de predare și transmitere a conceptelor fundamentale ale antropologiei creștine; • Să se implice în dezbateri, pe bază de argumente, ton irenic și respect față de cei care au opinii diferite, încât să poată susține în mod adecvat concepția creștină despre om în raport cu alte curente antropologice; • Să aibă capacitatea de a asculta activ, acordând atenție opiniilor și cerințelor celorlalți, fără să-i întrerupă; să dobândească deprinderea de a pune întrebări clarificatoare și de orientare a discuției spre soluțiile posibile; • Să dezvolte deprinderi de utilizare corectă a rațiunii atât în explicarea și predarea unor adevăruri de credință, cât și pe parcursul unei intervenții psihologice și a unor acte terapeutice; să poată răspunde la orice întrebare legitimă și la solicitările de informații din partea oricăror persoane sau instituții interesate; • Să înțeleagă importanța confidențialității și să respecte cu strictețe normele care stabilesc nedivulgarea informațiilor; • Să cunoască premisele teoretice (dogmatice) și practice (spirituale) pentru stabilirea relațiilor de colaborare la nivel personal și instituțional, pentru coordonarea unor activități de caritate, pentru dezvoltarea unei gândiri pozitive și a unui comportament pozitiv în cadrul activităților de consiliere. • Să înțeleagă rolul mediator al filosofiei în dialogul dintre teologie și științele naturii; să aibă capacitatea de a gândi interdisciplinar și vertical, pe nivele ale realității și să poată desfășura activități de cercetare transdisciplinare; • Să manifeste sensibilitate față de diferențele culturale, să faciliteze o interacțiune pozitivă între organizații, grupuri sau indivizi ce provin din culturi diferite și să promoveze integrarea acestora în cadrul unei comunități; să stăpânească cel puțin o limbă străină (prin parcurgerea unei bibliografii minimale într-o limbă de circulație internațională); • Să promoveze implicarea publicului în cercetare, să ofere consultanță în privința eticii cercetării, și, în general, în ce privește morală publică.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicarea responsabilă a cunoștințelor de teologie, filosofie și etică, masterandul fiind capabil să evalueze impactul ideilor, oportunitatea acțiunilor, precum și consecințele morale ale cuvintelor și faptelor sale, atât în relațiile personale, cât și în cadrul celor profesionale și instituționale; • Perfecționarea rezultatelor activității profesionale prin asumarea de roluri în echipe multidisciplinare de muncă, atât în structuri instituționale ierarhice, cât și în organizații cu competențe orizontale partajate; • Implicarea în activități de cercetare, cum ar fi: documentarea, elaborarea unor sinteze bibliografice adecvate, eventual a unor referate și articole de specialitate; • Participarea la proiecte cu caracter științific și identificarea oportunităților pentru propria formare profesională în viitor; • Aplicarea spiritului critic, bazat pe argumente și informații preluate din texte, analiza și interpretarea documentelor, comparația și sinteza mai multor texte care dezbate aceeași temă; • Să aplice gândirea logică în cadrul unei analize structurale.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea concepției creștine despre om în contextul cultural al lumii contemporane.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Să transfere masteranzilor cunoștințele și abilitățile de învățare necesare dobândirii competențelor specifice, profesionale și transversale, enunțate mai sus. • Să înțeleagă bazele revelaționale ale antropologiei creștine și să înțeleagă specificul concepției creștine despre om, creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. • Să înțeleagă constituția dihotomică a omului și menirea sa în raport cu

	<p>Dumnezeu și cu lumea, ca premise pentru acțiunile caritabile, filantropice și taumaturgice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Să cunoască și concepțiile despre om din alte culturi și religii, care, chiar dacă în raport cu viziunea antropologică creștină, apar ca fiind reductive sau unilaterale, adeseori au intuiții surprinzătoare de adânci și se pot dovedi deosebit de utile antropologiei creștine; • Să ofere un cadru teoretic și practic unui dialog pe patru paliere: între teologie și filosofie; între teologie și științele naturii; între religie și psihologie; între etică și religie. • Să dezvolte abilitățile argumentative ale masteranzilor în sensul obiectivelor precizate anterior.
--	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
<p>1. Curs introductiv.</p> <p>a) Specificul și conceptele fundamentale ale antropologiei creștine.</p> <p>b) Antropologia creștină – parte a teologiei dogmatice</p> <p>c) Capacitatea explicativă a antropologiei creștine și implicațiile ei spirituale. Valoarea și măsura omului.</p>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
<p>2. Triadologia și cosmologia – premise ale antropologiei creștine</p> <p>a) Motivul și scopul creației lumii.</p> <p>b) Crearea lumii din nimic – o abordare biblică și patristică.</p> <p>c) Crearea lumii și solidaritatea omului cu semenii lui și cu natura (Pr. Dumitru Stăniloae)</p> <p>d) Lumea, operă rațională a lui Dumnezeu pe măsura rațiunii umane în progres continuu spre sensuri tot mai înalte ale ei (Pr. Dumitru Stăniloae)</p> <p>e) Lumea ca dar al lui Dumnezeu implicând crucea (Pr. Dumitru Stăniloae)</p>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 prelegeri, 4 ore
<p>3. Crearea omului și chipul lui Dumnezeu din om</p> <p>a) crearea omului – act special al lui Dumnezeu</p> <p>b) crearea omului după chipul și asemănarea lui Dumnezeu; accepțiuni ale chipului lui Dumnezeu din om.</p> <p>c) constituția hristologică a omului</p>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
<p>4. Constituția dihotomică a omului: trup și suflet</p> <p>a) dihotomism sau trihotomism?</p> <p>b) omul trupesc, omul psihic și omul duhovnicesc</p>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
<p>5. Originea neamului omenesc și originea sufletului</p> <p>a) concepția monogenică cu privire la originea omenirii</p> <p>b) teorii privind originea sufletului: teoria preexistenței, traducianismul, creaționismul.</p>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
<p>6. Menirea sau scopul omului:</p> <p>a) îndumnezeirea și unirea sa cu Dumnezeu prin hristificare și înduhovnicire</p> <p>b) transfigurarea și unificarea creației în Dumnezeu.</p>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
<p>7. Starea primordială a omului</p> <p>a) paradoxul libertății</p> <p>b) caracterul ambivalent al stării primordiale (al nemuririi și nestrucăciunii)</p>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
<p>8. Căderea omului și distorsionarea chipului lui Dumnezeu din om</p> <p>a) în raport cu Dumnezeu, cu sine însuși și cu lumea</p>	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore

b) caracterul ambiguu, contradictoriu și amăgitor al stării căzute a omului (Pr. Dumitru Stăniloae)		
9. a) Înțelesul „pomului cunoștinței binelui și răului” și al „pomului vieții” în viziunea Sfinților Părinți b) Înțelesul „hainelor de piele” în concepția Sfinților Părinți și în teologia contemporană (Pannayotis Nellas). Spre o antropologie a transfigurării.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
10. Păcatul strămoșesc a) urmările păcatului strămoșesc b) universalitatea păcatului strămoșesc c) transmiterea păcatului strămoșesc	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
11. Patru poziții actuale în dialogul dintre teologie și știință: conflict, contrast, contact și confirmare, cu referințe speciale la problematica antropologică.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
12. Creație, creaționism și evoluționism. Confruntarea modelelor cosmologice existente azi cu doctrina Bisericii	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore
13. Ideea transcendentalului în teologie și capacitatea ei explicativă și euristică în antropologie.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	1 prelegere, 2 ore

Bibliografie

1. Pr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Ed. IBMBOR, București, 1978, 1997, 2003
2. Vladimir Losski, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, Editura Humanitas, București, 2006.
3. Sf. Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeu-om. Abisurile și culmile filozofiei*, ediția a 2-a revizuită, Ed. Sophia, București, 2010.
4. Nikos A. Matsoukas, *Teologie Dogmatică și Simbolică*, vol. II, trad. de Nicușor Deciu, Ed. Bizantină, București, 2006
5. Panayotis Nellas, *Omul - animal îndumnezeit. Perspective pentru o antropologie ortodoxă*, trad. diac. Ioan I. Ica jr., Editura Deisis, Sibiu, 2002.
6. Hilarion Alfejev, *Taina credinței. Introducere în Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Editura Doxologia, Iași, 2014.
7. Karl Christian Felmy, *Dogmatica experienței eclesiale*, trad. de pr. prof. dr. Ioan Ică sr., Editura Deisis, Sibiu, 1999
8. Vasile Răducă, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa*, Editura IBMBOR, București, 1996.
9. Lars Thunberg, *Antropologia teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul*, Editura Sophia, București, 2005.
10. Lars Thunberg, *Omul și cosmosul în viziunea Sf. Maxim Mărturisitorul*, Ed. IBMBOR, București, 1999
11. Arhim. Sofronie Saharov, *Nașterea întru Împărăția cea neclătită*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2003.
12. Pr. Ion Bria, *Tratat de Teologie Dogmatică și Ecumenică*, Ed. România Creștină, București, 1999
13. Pr. Andre Scrima, *Antropologia apofatică*, Editura Humanitas, București, 2005.
14. Pr. Dumitru Popescu, *Iisus Hristos Pantocrator*, Ed. IBMBOR, București, 2005.
15. Valer Bel, *Omul colaborator cu Dumnezeu în cadrul creației*, în *Medicii și Biserica*, nr. IV, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2006
16. Ierotheos, Mitropolitul Nafpaktosului, *Dogmatica empirică după învățăturile prin viu grai ale părintelui Ioannis Romanidis*, volumul II, Dumnezeuul treimic – Crearea lumii – Căderea – Întruparea – Biserica – Viața după moarte, Editura Doxologia, Iași, 2014.
17. Ioannis Romanides, *Păcatul strămoșesc*, traducere de Gabriel Mândrilă, Editura Sophia, București, 2017.
18. J. F. Haught, *Știință și religie de la conflict la dialog*, Editura XXI: Eonul dogmatic, București, 2002.
19. Francis S. Collins, *Limbajul lui Dumnezeu. Un om de știință aduce dovezi în sprijinul credinței*, Editura Curtea Veche, București, 2009.
20. Grigore Dinu Moș, „Sfinții trei ierarhi în raport cu știința epocii lor și actualitatea viziunii lor”, în *Educație și Mărturisire. Formarea creștină a tinerilor în spiritul viu al tradiției* (Simpozionul internațional de Teologie, Istorie și Muzicologie, 13-16 noiembrie 2016, Cluj-Napoca), Editori: pr. prof. dr. Vasile Stanciu, pr. conf. dr. Cristian Sonea, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2017, pp. 267-278.
21. Grigore Dinu Moș, *Asumarea transcendentală a vinei. Eseu despre transmiterea păcatului strămoșesc*, Editura EIKON, Cluj-Napoca, 2013.
22. Grigore Dinu Moș, „Ideea transcendentalului în teologie. Prolegomene”, în *Caiete de Dogmatică*, vol I: Arhitectonică și apofatism (ediție electronică), Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2020.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Aprofundarea tematicilor cursului. Precizări terminologice: ipostas, persoană, ființă, esență, natură; creație / emanație; chip și asemănare; iubire și libertate.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
2. Logosul divin și raționalitatea creației. Cosmologia autonomă și cosmologia teonomă.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
3. Aprofundarea antropologiei părintelui Dumitru Stăniloae din perspectiva dialogului teologiei cu știința	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
4. Omul și îngerul. Comparație din perspectiva raportului dintre timp și eon și cu privire la „chipul și asemănarea” lui Dumnezeu.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
5. Omul trupesc, omul psihic și omul duhovnicesc în viziunea Sf. Apostol Pavel și a părinților filocalici. Implicații în spiritualitate și în psihologie.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
6. Stările psihice și stările de duh. Diferențe, interconexiuni, dinamică.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
7. Repere patristice în dialogul dintre teologie și știință: a) Poziția sfinților părinți din secolul al IV-lea față de știința epocii lor b) Exegeza și hermeneutica patristică a pomilor din mijlocul Edenului și a hainelor de piele c) Omul și cosmosul în viziunea Sfântului Maxim Mărturisitorul d) Viziunea despre om a Sfântului Iustin Popovici și a Cuviosului Sofronie Athonitul	Participare activă, referate, brainstorming	2 seminarii, 2 ore
8. Importanța dogmei căderii omului în teologie. Teorii cu privire la transmiterea păcatului ancestral.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
9. Filosofia ca termen mediu în dialogul dintre teologie și știință	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
10. Interpretarea simbolic-arhetipala a Genezei biblice. Raportul dintre Geneza și Apocalipsă.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
11. Antropologia creștină și antropologia științifică. Creaționism vs evoluționism. Criterii pentru identificarea pozițiilor celor mai apropiate de doctrina Bisericii.	Participare activă, referate, brainstorming	2 seminari, 2 ore
12. Transcendentalitatea omului. Vechiul Adam și Noul Adam. Aprofundarea temei.	Participare activă, referate, brainstorming	1 seminar, 1 oră
Bibliografie suplimentară:		
<ol style="list-style-type: none"> Nicolae Chițescu, Pr. Isidor todoran, Pr. Ion Petreună, Pr. Dumitru Stăniloae, <i>Teologia Dogmatică și Simbolică</i>, vol. I, Ed. IBMBOR, București, 1958 Pr. Dumitru Stăniloae, <i>Ascetica și mistica Bisericii Ortodoxe</i>, Editura IBMBOR, București, 2002 Vladimir Lossky, <i>Teologia mistică a Bisericii de Răsărit</i> (1944 Paris), trad. de pr. Vasile Răducă, Anastasia, București, 1990. John Meyendorff, <i>Teologia bizantină</i>, Ed. IBMBOR, București, 1996. Ioannis Romanides, <i>Dogmatica patristica ortodoxa. O expunere concisă</i>, trad. Dragos Dasca, Editura 		

Ecclesiast, Sibiu, 2011.

6. Pr. Andrew Louth, *Introducere în teologia ortodoxă*, Editura Doxologia, Iași, 2014
7. Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, trad. de IPS Irineu Ion Popa, Ed. IBMBOR, București, 1996
8. Ioannis Zizioulas, *Prelegeri de dogmatică creștină*, Editura Sophia, București, 2014.
9. Alexandros Kalomiros, *Sfinții Părinți despre originile și destinul omului și cosmosului*, Ed. Deisis, Sibiu, 1998.
10. Dumitru Popescu, *Ortodoxie și contemporaneitate*, Ed. Diogene, București, 1996
11. Doru Costache, *Irelevanța controverselor creaționism vs evoluționism pentru tradiția Bisericii Ortodoxe. Deconstrucție logică și teologică a unui mit modern*, în *Noua reprezentare a lumii. Studii interdisciplinare*, nr.3, Ed. XXI: Eonul dogmatic, București, 2004
12. Doru Costache, *Între Alfa și Omega – spre o teologie ortodoxă a creației*, în *Tabor*, iulie, 2007, pp.35-42
13. Serafim Rose, *Cartea Facerii. Crearea lumii și omul începuturilor*, Ed Sofia, București, 2001.
14. George Theokritoff, with Elizabeth Theokritoff, „Genesis and Creation: Toward a Debate”, *St Vladmir's Theological Quarterly* 46 4 (2002) 365-90
15. Denis Alexander, *Creație sau evoluție. Trebuie să alegem?*, Editura Curtea Veche, București, 2009
16. Horia Roman Patapievi, *Omul recent*, Editura Humanitas, București, 2001.
17. Grigore Dinu Moș, „Fundamentele arhetipale ale tainei căsătoriei și primirea harului de către soți”, în *In Honorem Pr. Prof. univ. dr. Vasile Stanciu*, Editor: Daniel Mocanu, PRESA UNIVERSITARA CLUJEANA, Cluj-Napoca, 2018, pp. 257-262
18. „Știința și religia în mentalitatea omului contemporan. Riscurile ideologizării”, <http://www.cceol.com/>, *TABOR*, nr 10, 2014, pp. 74-83.
19. Grigore Dinu Moș, „Tohu wabohu in Genesis 1, 2”, <http://www.cceol.com/>, *Studia Theologia Orthodoxa*, vol 62, 2 (2017), pp. 5-20

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none">- Cunoașterea antropologiei creștine, însușirea și utilizarea registrului terminologic și conceptual propriu disciplinei;- Asimilarea informațiilor fundamentale referitoare la crearea, constituția și menirea omului.- Capacitatea de relaționare a informațiilor în perspectiva prezenței și lucrării lui Dumnezeu în creația Sa și a participării omului la prezența și lucrarea lui Dumnezeu- cunoașterea relevanței actuale a antropologiei creștine în raport cu alte concepții antropologice	Examen oral, condiționat de predarea și susținerea lucrărilor de seminar.	70%

10.5 Seminar/laborator	<ul style="list-style-type: none"> - Înțelegerea și însușirea problematicii tratate la curs și seminar; - Capacitatea de a integra într-un discurs propriu a informațiilor și conceptelor asimilate; - Flexibilitatea în elaborarea lucrărilor/ eseurilor tematice propuse, care reflectă o bună cunoaștere a informațiilor, precum și capacitatea de valorificare a lor în varii moduri -Capacitatea analitică, sintetică și critică -Redactarea academică a textului și originalitate 	Elaborarea și susținerea unei lucrări de seminar, repartizate de titularul activităților de seminar, la data stabilită, din cursul semestrului și predarea acesteia în seminarul din penultima săptămână de activitate didactică.	15%
		Participare activă la seminarii, întrebări și răspunsuri pertinente, participare la discuții, la lucrări de grup.	15%
10.6 Standard minim de performanță			
Cunoașterea generală a aspectelor fundamentale ale antropologiei creștine: lumea rațională și transparentă ca dar al iubirii și înțelepciunii lui Dumnezeu, care își găsește sensul în om; omul – cunună a creației, creat după chipul lui Dumnezeu și chemat să devină asemenea lui Dumnezeu prin har; crearea, constituția și starea primordială a omului, căderea omului și urmările acesteia; relevanța antropologiei creștine pentru omul contemporan.			

Data completării
20.05.2024

Semnătura titularului de curs
Pr. conf. dr. Grigore Dinu Moș

Semnătura titularului de seminar
Pr. conf. dr. Grigore-Dinu Moș

Data avizării în departament
24.05.2024

Semnătura directorului de departament
Pr. prof. dr. Cristian Sonea